

Teatre Xavier Pla

La firma i la lletra

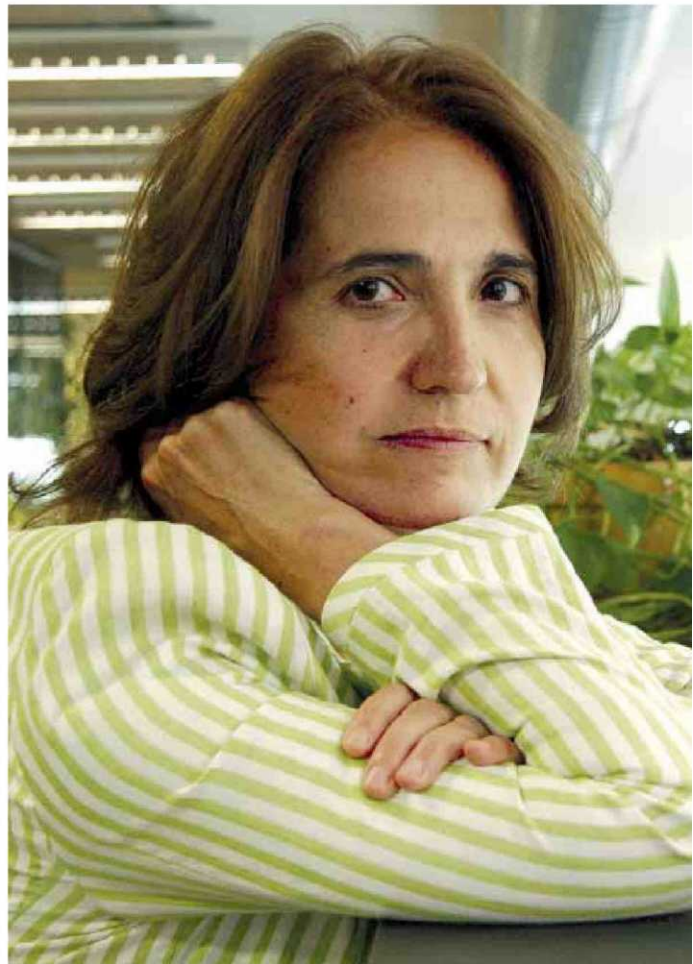
Fa tres anys Francesc Serés va fer la seva primera incursió en l'escriptura teatral amb una trilogia admirable titulada *Caure amunt*. Era una proposta de tres obres divertides i sòbries que contenien una potent reflexió sobre els usos i els abusos de la memòria. Sense ser obres de tesi, Serés hi reflexionava en veu alta sobre les tensions entre la voluntat personal i la col·lectiva, sobre el *dir* i el *saber* i, en últim terme, sobre la necessitat del present de conèixer el passat. La proposta de Serés era de fer un teatre de text, sobretot per ser llegit, tres obres subversives que mesclaven amb una gran habilitat reflexions metaliteràries i històriques amb elements còmics de la picaresca i una notable transgressió en les acotacions, que sovint interpel·laven directament el lector.

Ara, Núria Perpinyà (Lleida, 1961) s'estrena en l'escriptura teatral amb la seva obra *Els cal·lígrafs*, en una operació que s'assembla molt a la de Serés en propòsits, am-

bició i resultats. Curiosament, la seva última novel·la, *Els privilegiats*, ja era una mena de novel·la teatral, tragicòmica, que reflexionava sobre el món de l'art a través del punt de vista, crític i divertit, d'un grup de vigilants d'un petit museu polsegós. L'humor intel·ligent, els constants jocs de paraules i de conceptes i un to general crític, grotesc i hilarant donaven a la novel·la un aspecte de farsa postmoderna.

Autoqualificada de "tragicomèdia sobre l'ensenyament", l'obra que ara publica Perpinyà va ser estrenada el 15 de gener de l'any 2010 al Teatre de l'Escorxador de Lleida, amb Imma Colomer, Ferran Farré, Pep Planas i Núria Casado com a actors, dirigits per Òscar Sánchez. L'obra de teatre, però, neix amb un *germà*, un assaig teòric titulat *Més que una màquina*.

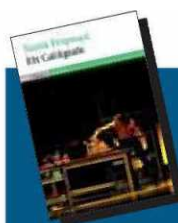
Els cal·lígrafs és una obra sobre les *lletres* en el doble sentit de la paraula. D'una banda, sobre la tan esbombada crisi de les humanitats, el seu declivi acadèmic i la sensació

de perplexitat dominant entre els seus investigadors i docents. Convençuts dels valors de l'estudi de la cal·ligrafia antiga, els quatre personatges no saben com reaccionar davant la baixada d'estudiants, les retallades administratives i les reformes dels plans d'estudis que els diuen que no són rendibles: "Som com una llengua rara que s'ha quedat sense parlants". Irònicament, la nova proposta del ministeri consisteix a substituir la càtedra de cal·ligrafia antiga per una de cal·ligrafia criminal. De l'altra, és una obra sobre l'escriptura i la seva interpretació, sobre les lletres en si mateixes i el seu significat, és a dir, sobre els escriptors, els copistes i els caixistes, sobre els papirs, els manuscrits, els llibres, sobre la cal·ligrafia japonesa i la medieval, sobre la ploma i la impremta, sobre les biblioteques i els ordinadors, sobre verbs com ara *glossar*, *teclejar*, *mecanografiar*, *reciclar*, *corregir*. Una divertida reflexió sobre la cal·ligrafia medieval, que era "la unió perfecta d'una bella forma amb un gran significat", avui esdevinguda obsoleta per a segons qui.

La facilitat de l'autora per fixar-se un camp d'estudi, apamar-lo, teoritzar-lo, contradir-lo, i, després, recrear-lo fins a exhaurir-lo és simplement admirable. I les glosses a esquerra i dreta de les pàgines, a més de donar al seu text una aparença de manuscrit medieval, aporten al lector noves imatges, citacions extres (com aquesta de Perejaume: "Caldria una escriptura

Els cal·lígrafs

Autora:
Núria Perpinyà
Editorial:
Empúries
Barcelona, 2011
Pàgines: **112**
Preu: **14 euros**

Núria Perpinyà ha escrit una obra de teatre de fons intel·lectual

PERE VIRGILI

d'unes taques tan altes que ens empetitíssim en llegir-les") i frases que se succeeixen al llarg de l'obra i que permeten a l'autora distanciar-se del seu text i, alhora, fer ús d'una divertida estratègia per desmuntar tòpics i frases fetes repetides pels seus personatges.

Quatre personatges, l'estudiant Acàcia Aramont, que està a punt de defensar la seva tesi doctoral sobre les caplletres, els professors Rafael Bràssica i Felip Mistral i la catedràtica de cal·ligrafia Joana Sempre parlen i parlen en unes aules universitàries cada cop més buides. També s'entrellacen paraules i records i, presumiblement, cossos enmig d'innombrables jocs textuals i de reflexions històriques potser, de vegades, massa didàctiques i poc teatrals. El moment culminant es produeix al bell mig de l'obra, a l'acte tercer, quan un dels professors demana a l'estudiant que agafi el pinzell i li pinti lletres a l'esquena que ha de saber desxifrar. Al final, hi ha qui a base de falsificar firmes pot adaptar-se als nous temps.

El to general de reflexió teòrica sobre l'autògraf que apareix a *Els cal·lígrafs* sembla dominat per aquell famós assaig del filòsof francès Jacques Derrida sobre la significació de la lectura i de la signatura com a marca. La signatura es troba dins del text que firma o és a fora? Una discussió de tesi doctoral exposada hàbilment en una obra de teatre que potser accepta millor la lectura que la representació. *